

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ПОЛІТИКО-ПРАВОВА МЕНТАЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО СОЦІУМУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ»

(Харків, 27 квітня 2017 р.)

ВСТУПНЕ СЛОВО

Шановні учасники конференції!

Від щирого серця хотів би привітати всіх вас у стінах Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого! Свої привітання та побажання конструктивної роботи вам передає ректор нашого вузу Герой України, академік НАН України Василь Якович Тацій.

Сьогодні ми зібралися в нашому начальному закладі на Всеукраїнську науково-теоретичну конференцію «Політико-правова ментальність українського соціуму в контексті європейської інтеграції».

Поступальний розвиток будь-якої держави у великій мірі обумовлений тим, наскільки ефективно вона здатна визначити власну стратегічну мету, усвідомити та артикулювати національні інтереси та наскільки органічно поєднуються інтереси самої держави з інтересами її громадян. Важливим є фактор консолідації політичної еліти та громадян держави задля реалізації національної ідеї.

Політико-правова ментальність українського народу істотно впливає на рівень, стан, тенденції і перспективи розвитку нашої державної свідомості та політичної ситуації в Україні в цілому. Всебічне осмислення, вивчення та

розкриття особливостей української ментальності обумовлено нагальною потребою досягти відповідності державотворчих процесів та формату нашої держави особливостям ментальності, внутрішнім прагненням і потенційним можливостям українського народу. Особливого значення це набуває у зв'язку з проголошеним Україною європейського вибору як стратегічної мети нашого розвитку.

Модернізуючи через реформи українське суспільство, політична еліта має розуміти, на які політичні, економічні, соціальні та культурні ресурси вона може розраховувати. У зв'язку з цим треба наголосити, що виникає небезпека перевищити поріг максимально можливого обсягу нововведень, коли соціум через специфічність свого культурного поля виявляється неспроможним впровадити у свій світогляд інноваційні ідеї, адже вони викликають неприйняття у переважної більшості населення. Тому варто шукати баланс між інноваціями та ментальними константами нашого народу для забезпечення поступального розвитку Української держави. Поглиблене вивчення та осягнення основних характеристик української ментальності має сприяти осмисленню напрямів творення і розвитку модерного вітчизняного державотворчого процесу.

Політико-правовий менталітет формується в рамках політико-правових традицій, обумовлених різними звичаями, історичним минулим, способом життя. При оцінці політико-правового розвитку слід враховувати відмінності соціокультурних світів зі специфічними уявленнями про світобудову, людину, умови її буття і пов'язані з нею форми суспільного життя. Йдеться в першу чергу про відмінності української і європейської політико-правової ментальності. Нам треба враховувати особливості європейських політичних і правових традицій, реальності політичного і правового буття, для того, щоб як можна скоріше засвоїти все позитивне з європейського досвіду і акумулювати його у наш український менталітет, тим паче, що між українцями й європейцями, насправді, є багато спільного. А можливо, і внести певні зміни в наші уявлення і нашу практику осмислення політико-правової реальності. Європа накопичила величезний досвід подолання політичних криз і правових колізій, і цей досвід дуже важливий для нас у контексті «гібридної війни», яка йде у нас на Донбасі, для проведення тих реформ, які гальмують наше входження в європейську співдружність рівноправних народів. Європейці сформували певну ментальність, яка дозволяє їм долати труднощі, які виникали перед ними на певних відрізках історії, не завжди радісних і щасливих. Але європейське співтовариство народів виходило з цих колотнеч сильнішим і відкритим для добра й інновацій. Безумовно, поряд із загальноєвропейськими цінностями, які поділяють всі країни ЄС, зберігається і національна самобутність французів, німців, італійців, греків... Європа – це не плавильний

котел, де відбувається формування якогось «усередненого європейця», Європа – це вільний будинок різних народів, з різними традиціями, звичаями, особливостями світобачення. І саме завдяки цьому різноманіттю рівноправних культур вона настільки приваблива для всього світу, в тому числі і для українців.

Сподіваюся, що ваш значний науковий потенціал та висока кваліфікація дозволять вам зробити свій помітний внесок у розгляд проблеми розвитку політико-правової ментальності українства у контексті європейської інтеграції. Від усього серця зичу вам ефективної, цілеспрямованої роботи та нових наукових досягнень!

Проректор з наукової роботи
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор,
академік Національної академії
правових наук України

А. П. Гетьман

В. П. Березинський, доктор політичних наук, доцент,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

МЕНТАЛЬНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИЧНОЇ САМООРГАНІЗАЦІЇ

Політична сфера суспільства, що розглядається крізь призму самоорганізаційних процесів, постає як відкрита нелінійна система, спроможна адаптуватися до зміни зовнішніх умов шляхом перебудови своєї внутрішньої структури. При цьому внутрішня структура політичної сфери суспільства розглядається як набір опосередкованих системними взаємозв'язками компонентів, які складаються із сукупності елементів, що перебувають у всезагальному зв'язку взаємозумовленості [5, с. 525].

Самоорганізаційні процеси в політичній сфері являють собою когерентні, кооперативні ефекти різноспрямованих цінніснозabarвлених комунікативних взаємодій індивідуальних та колективних політичних суб'єктів персоніфікованої та інституційної природи, що володіють певними обсягами політичних владних повноважень. Неоднорідність суб'єктного складу політичної системи, багатовимірність та різнорівневість міжсуб'єктних взаємодій у політиці, поліваріантність детермінант політичного розвитку, інтерактивний характер політичного процесу, де когерентні ефекти політичних дій сягають далеко за їх межі й перетворюються на самостійні елементи політичного життя, – все це конститує внутрішнє середовище політичної сфери суспільства як поле